

andet Ting muligvis vil tage den Stilling, at det siger: Ja, det var den Gang! De mange Indrømmelser, som Regering og Landsting gjorde til det Standpunkt, der foretogedes fra Folketingets Side, gif man, hvis man vil læse Landstingsudvalgets Betænkning fra den Tid, i Grunden kun noget modstridende ind paa, især det store Spørgsmaal om Tiendernes Inddragelse i et centralt Fond, og kun for at faa en Ende paa Sagen. Jeg kunde tænke mig, at Landstinget nu sagde: Det er et Tilbud, som nu er forelådt — for øvrigt ganske som paa et tidligere Standpunkt af Sagens Historie. Det ærede Medlem bemærkede nemlig selv rigtig, da han fremsatte Sagens Historie, at der var et Tidspunkt, hvor man var kommen hinanden grumme nær paa et andet Grundlag fra Folketingets og Landstingets Side, men i næste Sæssion viste det sig, at Folketinget sagde: Det var den Gang! Uagtet jeg altsaa kan tænke mig et saadant Standpunkt, uagtet jeg aldeles ikke ved eller kan vide, om det andet Ting muligvis vil indtage dette Standpunkt, saa har jeg dog for mit Vedkommende erklæret mig rede til og er fremdeles rede til at arbejde for denne Sags Fremme væsentlig paa det Grundlag, som Regering og Landsting indtog i 1875—76. Dertil føjer jeg kun en Modifikation eller en Væmpelse, som vel ogsaa er aldeles naturlig, nemlig at de Erfaringer og de Forandringer i Omdømmet om forskellige Punkter, som ere indhentede, høste og komne frem i Løbet af de 18 Aar, i hvilke Sagen har hvilet, i alt Fald hvilet som Genstand for Regeringens og Landstingets Behandling, skulle tages med i Betragtning. Jeg skal senere komme til at berøre, at der er enkelte Punkter, hvorom vi vel alle — jeg kan for Resten ogsaa godt nævne det straks — sige, at de fortjene dog en ny Overvejelse. Dette gælder netop med Hensyn til Præstegaardsavlingernes Reduktion. Passer det, man den Gang var enig om, og som rigtig findes optaget i Forslaget, nu til de virkelige Forhold? Jeg har hørt Mænd af praktisk Indsigt — ogsaa af den ærede Forslagsstillers Gruppe — udtale sig imod det; jeg ved ikke, om det Maal, man den Gang fandt rigtigt, nu er hensigtsmæssigt, og jeg ved, at det fra anden Side bestrides. Dette er saaledes et Punkt, hvorpaa vi kunde have indhentet andre Erfaringer, og som det er ønskeligt og vigtigt, førend man træffer en Afgørelse, at saa drøftes paa ny. Naar jeg saa har henvist til disse Drøftelser og ny Overvejelser af de ny i Mellemtiden fremkomne Erfaringer og Rendsgerninger, og sagt, jeg i den Henseende vilde

søge Raad hos kirkelige Organer, saa har jeg ingenlunde, som det ærede Medlem opfattede det, derved enten sagt eller ment, at det skulde være Gæstligheden som saadan, jeg vilde høre, fordi denne Lov berører Gæstligheden, altsaa udtalt en Slags lavsmæssig Opfattelse, som det ærede Medlem sagde. Nej, det er ingenlunde Gæstligheden som saadan, jeg vil høre, men dem, som efter den gældende Ordning ere de Organer, som i alt Fald Regeringen maa henvende sig til for at faa en Udtalelse i Anliggender, der vedrøre Kirken. Jeg ved meget godt, at det ærede Medlem kan sige: Saadanne Organer have vi ikke! Ja, vi have dem vel ikke i endelig Ordning, saa længe Grundlovens Tilfagn om Folkekirkens Forsatning ikke er opfyldt, det er rigtigt, men vi have, hvad der maa være et Surrogat derfor. Det blev netop under Forhandlingerne i Landstinget i 1875—76 meget rigtig udtalt af Krieger, at saa længe til vi faa en ny Forsatning for Folkekirken, er Regeringen nødt til at henvende sig til dem, der ind til videre maa gælde som Talsmænd for og som førende Ordet for Kirkens Interesser. Bindende blive naturligvis disse Udtalelser ikke, de blive lige saa lidt bindende for eventuelle eller tidligere Ministre, som Folkekirkens eventuelle repræsentative Forsamling kan blive bindende for Rigsdagen eller Lovgivningsmagten, men man indhenter hos dem Raad og Beslæbning om de Ting, som i Lovforslag berøre kirkelige Interesser, og det mener jeg er ikke unaturligt. Ja, jeg siger endog, at det er Administrationens Pligt at faa saadanne Udtalelser frem. Jeg havde i øvrigt ingen Grund til at tro, at disse Udtalelser skulde gaa imod hele Tanken i dette Lovforslag, for saa vidt som jo dette Lovforslag fører sine historiske Aner tilbage til Kirkekommissionen, altsaa, hvor meget forandret det end er, dog bunder i en Udtalelse af Kirkekommissionen, hvor bægge de Ansuelser, hvori den delte sig, dog toge Ordet for en Ordning af dette Anliggende mere eller mindre i Overensstemmelse med, hvad her er fremfat. Naar jeg dernæst fremhævede et andet Punkt, hvor jeg maatte have Oplysninger, inden jeg kunde positivt hvide noget Bidrag, nemlig med Hensyn til Balancepørgsmaalet, det finansielle Spørgsmaal, saa er der jo ganske vist nu fra det ærede Medlems Side kommet forskellige Oplysninger frem vedrørende denne Sags Historie og vedrørende den finansielle Side, men dem kan jeg jo ikke uden videre godkende som stemmende med de nuværende Forhold, i alt Fald ikke tage Ansvar for, førend der er foretaget selvstændige Under sø-